

METODE DE STIMUARE A CREATIVITĂȚII ELEVILOR DE LICEU

Tincuța RACHERU¹
ilincaracheru@yahoo.com

ABSTRACT: The present paper aims to present the possibility of encouraging any student to approach an working algoritm which is meant to facilitate the understanding of literary text. This method shows a different manner of analyzing a text, which is more attractive. In order to achieve this goal, I presented some new and active techniques which had the role to lead the student to a better comprehension of the literary work.

KEYWORDS: algoritm, creativity, divergent thinking, activ-participatory methods.

Conversația euristică a avut ca scop permanentul dialog între profesor și elev, în încercarea de a trezi elevului interes pentru formularea întrebărilor ca parte integrantă a cunoașterii. Prin această metodă elevii au fost determinați și încurajați să facă propriile „plimbări“ prin nuvelele lui Slavici și, de ce nu, să-și ia câte un însoțitor: Simina, ori Marta, ori Negrea, ori „un om oarecare“ și să facă legături între acestea și propriile aspectanțe. Acest dialog permanent profesor-elev cere o inteligență productivă, curiozitate, libertate și independență în gândire. Situația problemă cere după sine motivul apariție acestei probleme, iar rezolvarea ei este lăsată pe seama elevilor care dezvoltă idei intelectuale proprii.

Metoda listelor le-a oferit elevilor posibilitatea să-și exprime păreri și să încadreze adecvat personajele: Huțu, Părintele Trandafir, Iorgovan, Pascu, Bujor, Ghiță, Lică, încadrare facilă pentru cei care au citit nuvelele lui Slavici recomandate la lectură.

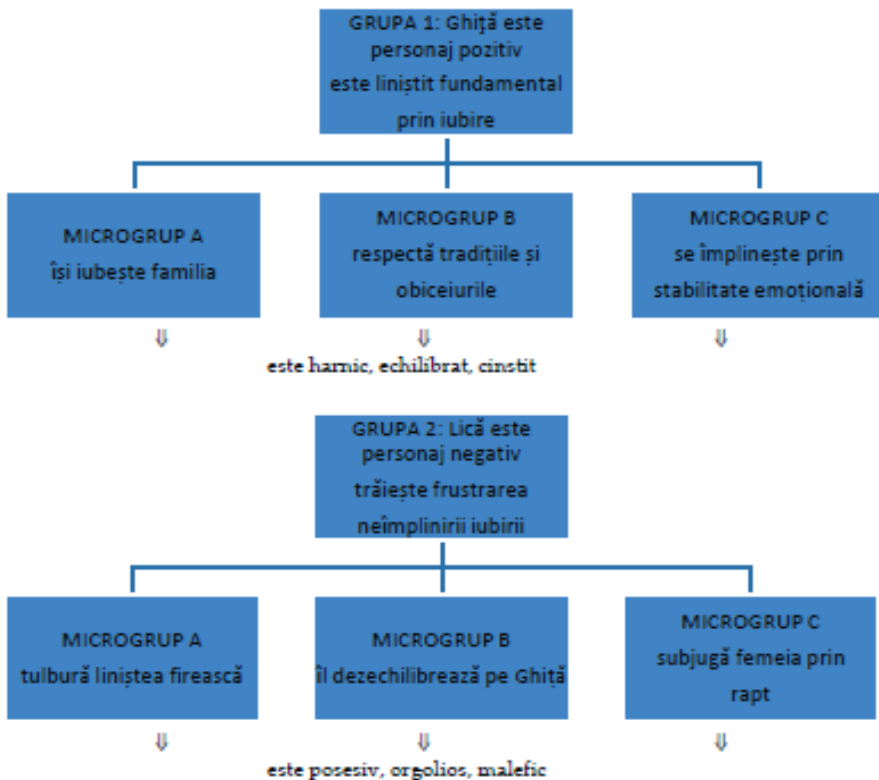
Metoda jurnalului-dublu i-a ajutat pe elevi să pătrundă mai adânc în textul lui Slavici deoarece li s-a cerut să-și exprime părerea pornind de la câteva citate. Au reușit să fie partizani cu personajele sau acuzatorii lor, să se constituie în mici tribunale morale și să stabilească reale conexiuni între text și efect.

---

¹ Profesor de Limba și literatura română la Colegiul Tehnic „Grigore Cobălcescu”, Moinești, județul Bacău.

Piramida a fost o metodă provocare și i-a mobilizat pe toți elevii într-un „concurș” al eliminărilor care s-au realizat pe baza unor argumente solide și, deși complicat, s-a ajuns la identificarea unui „câștigător” care și-a expus, susținut și argumentat cel mai convingător însușirea pe care și-a ales-o pentru personajul principal din opera literară „Moara cu noroc”.

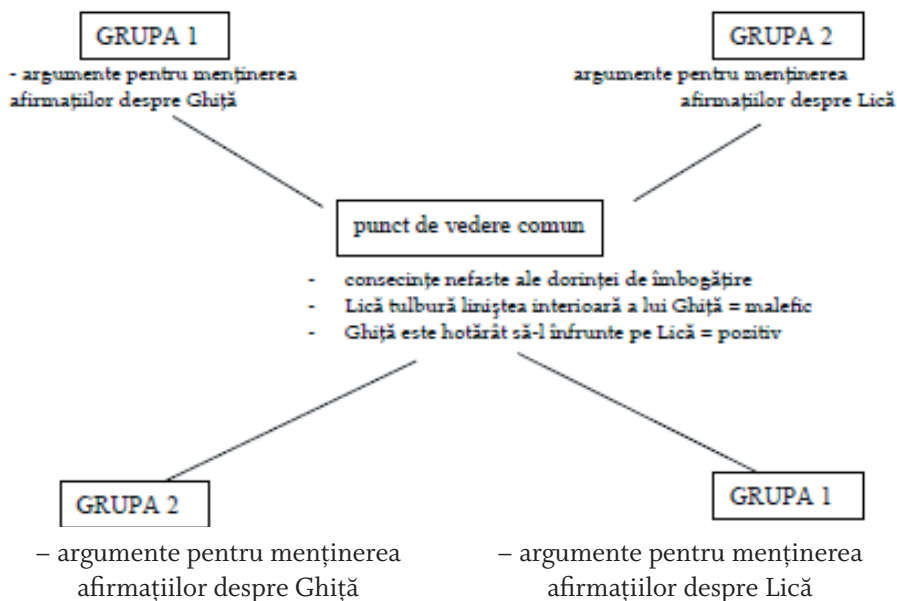
Controversa creativă a fost metoda de lucru cu cei mai puțini adepți pentru că elevii nu folosesc, în obișnuința lor școlară, contraargumentul. Ei nu știau că te poți simți liber, la școală, și dacă ești în dezacord nu numai de acord cu ceilalți și că poți învăța la fel de bine și dacă ai păreri în contradictoriu, păreri pe care însă să le naști cu argumente bazate pe studiu și pe cunoștințe temeinice. Așa au descoperit că pot avea toleranță la un aparent dezacord din partea celorlalți și că, dacă rolurile se schimbă, au avut surpriza de a constata că pot argumenta orice situație-problemă.

Toate metodele de lucru au avut ca punct important/ principal utilizarea gândirii divergente a elevilor, bazată pe cei trei factori ai acesteia:

- originalitate;
- fluiditate;
- flexibilitate, factori care sporesc și stabilesc gradul de creativitate al elevilor.

- Metoda controversa creativă

Metoda Listelor

- constă în faptul că elevilor li se pune la dispoziție o listă de întrebări la care trebuie să răspundă;

- întocmirea răspunsurilor reprezintă un mijloc de explorare a tuturor surselor de idei referitoare la o problemă, devenind astfel un sprijin pentru gândirea creativă.

1. Ce i se poate adăuga caracterului lui Ghiță pentru a duce la noi posibilități ale acestuia de adaptare?

2. Ce analogii se pot stabili între Ghiță, Lică, Duțu al lui Ene?

3. Cum putem transforma latura negativă, ascunsă a lui Iorgovan?

4. Cum ar putea Mărian să schimbe cursul destinului și care ar fi consecințele?

5. Cu ce alte idealuri s-ar putea combina setea de înavuțire a lui Ghiță pentru ca aceasta să preia un plan secundar în nuvelă?

6. Cum putem evidenția legătura dintre destinul scriitorului și destinul a o parte dintre personajele sale?

7. Cum ar fi trebuit să procedeze Părintele Trandafir pentru a nu mai trece prin calvarul poreclei „Popa Tanda“?

8. Ce s-ar fi spus despre Huțu dacă și-ar fi suprimat permanenta dorință de cunoaștere?

9. Ce i se poate adăuga lui Lică pentru ca Ghiță să nu o ucidă pe Ana?

10. Cum ar putea ști Pascu despre inocența Martei și așteptarea ei?

Conversația euristică

În cadrul conversației euristice le-am cerut elevilor, printre altele, să-și exprime liber părerea despre opera lui Ioan Slavici, printr-un singur cuvânt. Am avut surpriza să găsesc, în exprimarea lor precizie, claritate, coerență și aplecare eficace spre descrierea operei: actualitate, relevanță, reflexivitate, plenitudine, creativitate, curaj, obsesivitate, familie, tradiții, stabilitate.

1. Caracterizați, printr-un singur cuvânt, opera lui Ioan Slavici: actualitate, relevanță, reflexivitate, plenitudine, curajoasă, obsesivitate, tradiționalism, familie, stabilitate, conformism, cutumă.

2. Găsiți cât mai multe întrebări sau utilizări neobișnuite pentru moară: școală, cinematograful, bibliotecă, muzeu, circ.

3. Găsiți un număr cât mai mare de soluții pentru fiecare personaj preferat din lecturile realizate:

Ghiță:

– întoarcerea în sat imediat ce a venit Lică;

– divorțul de Ana;

– abandonarea afacerilor cu Lică cu riscul pierderii banilor și apărarea

Anei.

Iorgovan:

– căsătoria cu Simina;

– căsătoria cu o fată ușoară;

– continuarea studiilor.

4. Desenați o imagine care să cuprindă următorii termeni: casă, drum, râu, gard, pat, pahar, masă și realizați apoi un text de tip argumentativ.

Metoda Piramida: fișă de personaj: Ghiță („Moara cu noroc“)

A. Etapa I:

1. harnic și gospodar (treburile de la han nu-i rămân niciodată nefăcute; numai așa se poate realiza profit);
2. soț iubitor și tată devotat (o iubește pe Ana, are grijă de copii și își respectă soacra);
3. inițial este un caracter puternic (rezistă în fața presiunilor lui Lică și chiar îl înfruntă, reușind să păstreze un echilibru);
4. cinstit și drept (ar dori să-și conducă afacerea fără legături cu oamenii de factură îndoielnică, evitând porcăriile);
5. mândru și demn (face tot ce-i stă în putință pentru ca lumea să aibă încredere în el și să-l considere cinstit);
6. avar, lacom (nu se poate opri când cursa îmbogățirii devine periculoasă);
7. mercantil (este tot timpul preocupat de câștig);
8. culpabilizarea celorlalți pentru faptele sale (Dumnezeu nu mi-a dat gândul bun la vreme potrivită);
9. slăbiciunea se manifestă treptat (pe tot parcursul derulării evenimentelor, în gradăție ascendentă, e tot mai incapabil de a se confrunta pe față cu problemele;
10. supus impulsului thanatic (e tentat să se autopedepsească moral, iar când nu mai rezistă devine ucigaș, expunându-se și pe sine);
11. supus impulsului erotic (își iubește soția, dar dorința de acumulare materială cere și ea ceva din orbirea erotică a patimii.
12. orgolios (mândria dusă la extreme devine orgoliu primejdios; tot din orgoliu va ucide);
13. mizantrop (pentru că vrea să-și ascundă păcatele, evită societatea);
14. pățimaș (Ghiță e acaparată de patima pentru bani, dar și de ura față de Lică);
15. egoist (deși declară că face totul pentru nevestă și copii, faptele arată că se gândește întâi la el, la imaginea lui socială);
16. laș (ca să nu-l mai creadă lumea slab, Ghiță acceptă să-i cedeze nevasta lui Lică, dar în secret);
17. hotărât („Ce-mi pasă? Eu nu dau nimic; sunt gata să țin piept cu el. Și dacă pier, atâta pagubă!“ Este dispus sacrificiului suprem pentru verticalitate);
18. supus raportului de subordonare (Ghiță nu poate iniția acte ilegale

și de aceea naratorul îl subordonează lui Lică pentru a părea mai puțin vinovat);

19. psihotic („...stai aici în pustietate, și te sperii de nimic, și-ți mistuiești viața cu năluciru deșarte.“);

20. Ghiță în momentul inițial (înainte de Lică: „Ghiță e un om drept și blând la fire, dar e om cuminte.“ Ana);

21. Ghiță în momentul final (după Lică: „Ești un om netrebnic și grozav trebuie să te fi ticăloșit tu în tine pentru ca să-mi spui ceea ce nu crezi nici tu însuși.“ Ana)

B. Etapa a II-a:

1. $1 - 2 = 1$
2. $3 - 4 = 3$
3. $5 - 17 = 17$
4. $6 - 7 = 6$
5. $8 - 9 = 8$
6. $10 - 11 = 11$
7. $12 - 13 = 13$
8. $14 - 15 = 14$
9. $16 - 18 = 18$
10. $19 - 20 - 21 = 19$

C. Etapa a III-a:

1. $1 - 3 = 3$
2. $17 - 6 = 6$
3. $8 - 11 = 11$
4. $13 - 14 = 14$
5. $18 - 19 = 19$

D. Etapa a IV-a:

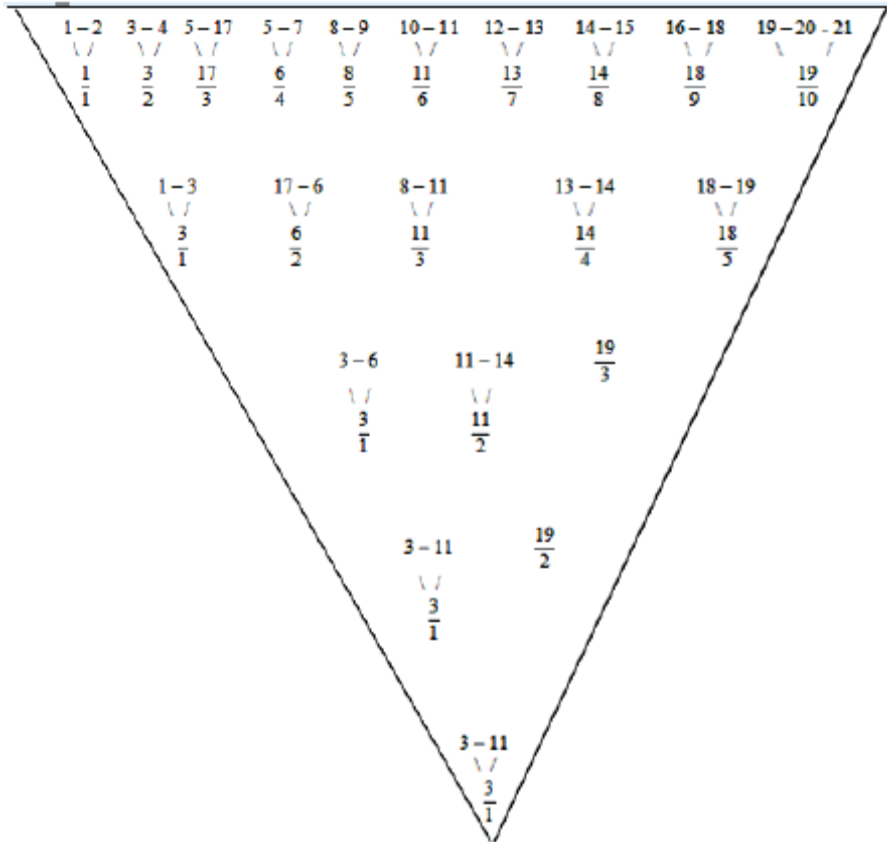
1. $3 - 6 = 3$
2. $11 - 14 = 11$
3. 19

E. Etapa a V-a:

1. $3 - 11 = 3$
2. 19

F. Etapa a VI-a:

1. $3 - 19 = 3$

Piramida cu vârful în jos reprezintă procesul permanent de degradare a personajului principal masculin, Ghiță, chiar dacă inițial acesta este perceput ca o persoană cu un caracter puternic.

Metoda Jurnalului-dublu: etape ale dedublării și ale decăderii personajului principal care pendulează mereu între dorința de a rămâne om cinstit și împăcat cu sine și dorința de a îmbogăți alături de Sămădău.

a) Incipitul: frustrarea lui Ghiță

<p>„...să rămânem aici, să cârpec și mai departe cizmele oamenilor, care umblă toată săptămâna în opinci ori desculțe (...) Iacă liniștea colibeii“</p>	<ul style="list-style-type: none"> –perseverent; –hotărât; –conștientizarea situației financiare precare; –dorința de progres material; –vina oamenilor conservatori.
---	--

b) Sosirea lui Lică la Moara cu noroc: interacțiunea cu Ghiță

„Eu voiesc să știu totdeauna cine umblă pe drum, cine trece pe aici, cine ce zice și cine ce face, și voiesc ca nimeni afară de mine să nu știe.“ „Ghiță ar fi avut multe de zis.“	–suspicios; –reticent; –retras; –nesupus; –subordonat psihic lui Lică.
--	--

c) Impactul banilor asupra lui Ghiță

„Se gândea la câștigul pe care l-ar putea face în tovărășie cu Lică, vedea banii grămadă înaintea sa și i se împăienje-neau parcă ochii.“	–tulburarea liniștii psihice; –procesul de înstrăinare de familia sa; –regretul că are familie, stabilitate.
---	--

d) Tensiunea interioară percepută la extrem

„o muiere îmbrăcată în straie bărbătești.“ (Ana)	–își găsește mereu scuze; –se împacă moral cu neînțelegerile dezonorante; –o sacrifică pe Ana de dragul ambițiilor sale.
--	--

Bibliografie:

- [1] Bărboi, Constanța, *Limba și literatura română în licee*, Editura Recif, București, 1993.
- [2] Cascio, Vincenzo Io, *Gramatica argumentării*, Editura Meteora Press, București, 2002.
- [3] Dumitriu, Constanța, *Introducere în cercetarea psihopedagogică*, Editura Didactică și pedagogică, București.
- [4] Secrieru, Mihaela, *Didactica limbii și literaturii române*, Editura Ovi Art, Constanța, 2004.